

УОШИНГТЪН ЪРВИНГ АВТОРЪТ

Превод от английски: Правда Митева, 1984

chitanka.info

АВТОРЪТ^[0]

ДОСТОЙНИ ЧИТАТЕЛЮ,

Отново вземам в ръка перото и още в началото, за да съм сигурен, че ще бъда разбран правилно, съм принуден да направя няколко уточнения. Книгите, които вече издадох, бяха посрещнати по начин, който далеч надмина и най-оптимистичните ми очаквания. С радост бих приписал това на присъщите им качества, но суетата на твореца не ми пречи да осъзная, че в голяма степен техният успех се дължи на не дотам ласкаеща ме причина. За моите читатели в Европа е цяло чудо, че човек от пустошта на Америка може да се изразява на приемлив английски език. На мене гледат като на нещо ново и необикновено в литературата, като на някакъв полудивак с перо в ръката вместо в косите; любопитно им е да узнаят какво има да каже едно подобно създание по отношение на цивилизованото общество.

Сега тази новост вече е изчерпана, а с нея, естествено, е изчерпано и снизхождението, което тя бе породила. Вече трябва да очаквам върху ми да се спре един по-строг критичен поглед, да бъда оценяван по стандарта, общ за съвременните писатели; и същата благосклонност, на която се радвах предишните ми писания, ще стане причина към тях да се отнасят с по-голяма суровост, тъй като не съществува нещо, заради което светът е по-склонен жестоко да накаже човек от това, че е бил прекомерно възхваляван. Следователно тъкмо по тази причина искам да изпреваря вискателността на читателя и да го увеща да не мисли прекалено лоши неща за мене, независимо от множеството нелепости, които са били изричани, за да бъда препоръчван.

Разбирам, че често вървя по утъпкани пътища и се спирам на теми, които вече са били описвани от по-умели пера. Всъщност

споменават най-различни автори, на които съм бил подражавал, и аз ще се чувствавам поласкан, ако приличам на тях дори по нещо дребно; истината обаче е, че пиша, без да следвам съзнателно някакъв модел; пиша без намерението да подражавам или да съпернича. Когато се случи да дръзна и да разглеждам въпроси, които вече са почти изчерпани от английските автори, не го правя с мисълта да предизвиквам сравнение, а с надеждата, че когато тези въпроси се описват от перото на чужденец, към тях може да се подходи с възобновен интерес.

Затова, ако понякога излиза, че се спирам обстойно и с любов на теми, които са банални и обикновени за читателя, моля да не се забравят обстоятелствата, при които пиша. Макар че се родих и отраснах в една нова страна, още от детските си години бях възпитаван с литературата на една стара страна; отрано въображението ми бе завладяно от исторически и поетични представи, свързани с места, нрави и обичаи в Европа — те обаче рядко могат да се отнасят и към собствената ми родина. За човек със съзнание, подготвено по такъв особен начин още с пристигането си в Европа, дори най-обичайните предмети и случки се изпълват със странен смисъл; те са нещо интересно и ново. За американеца Англия е класическата земя — такава, каквато е за англичанина Италия; старият Лондон непрекъснато предизвиква толкова много исторически асоциации, колкото и могъщият Рим.

Наистина е трудно да бъде описана причудливата смесица от мисли, които се тълпят в съзнанието на човек, попаднал в английска обстановка. Той вижда за първи път един свят, за който е чел и мечтал през всеки период от своето съществуване. Веднага го връхлитат спомени от детството, младостта и съзряването; за детската стая, за кабинета; вниманието му скача от големи на малки предмети, всеки от които вероятно събужда еднакво приятен рой представи в паметта му.

Но това, което по-специално го привлича, са тези особености, които отличават една стара страна, едно старо състояние на обществото, от едно ново. И досега порутените паметници на миналите векове не са ми станали така познати, че да бъде притъпен живият интерес, с който ги съзрях за първи път. Свикналият на обстановка, където в известен смисъл историята тепърва предстои да се случи, където всичко в изкуството е ново и напредничаво, сочещо

повече към бъдещето, отколкото към миналото, където, с две думи казано, човешките дела говорят единствено за отскорошно съществуване и предстоящо благоденствие, намира нещо неизразимо вълнуващо при вида на внушителните архитектурни грамади, потъмнели от старост и потъващи в разруха. Не е по силите ми да опиша нямото, но дълбоко въодушевление, с което съзерцавам внушителните манастирски развалини — да речем, на абатството Тинтърн, закътани в лоното на тиха долина, изолирани от околния свят, сякаш са съществували единствено за себе си; или на военни укрепления, като замъка Конуей, извисил се строг и самотен на скалистия хълм — едно празно място, но едновременно и заплашителен призрак на отминала мощ. Такива неща излъчват величие и униние, а според мене придават и необикновено очарование на пейзажа; така за първи път съзрях признаци за старостта на нацията и за упадъка на империята, видях доказателства за преходната и тленна слава на изкуството сред вечно обновената и плодоносна природа.

Всъщност обаче за мен всичко бе изпълнено със смисъл: навсякъде можеха да се проследят стъпките на историята; дъхът на поезията бе осветил тази земя. Изпитвах радостното свежо чувство на детето, за което всичко е непознато. Всяка обител, която съм видял, извиква в представите ми картина на нейните жители и техния живот — от имението на аристократа сред гордия покой на великолепните горички и уединени паркове до селската хижа със сламения покрив, малката градинка и отглежданите с любов орлови нокти. Мислех, че никога няма да се наситя на сладостта и свежестта на край, целия застлан с килим от зеленина, където всеки полъх носи аромата на дъхави ливади и на цъфнали живи плетове. Непрекъснато попадах на дреболии, свидетелстващи за поезия — на цъфналия глог, маргаритката, игликата или на някое друго просто растение, което музата е надарила със свръхестествени свойства. Когато чух за първи път славеевата песен, бях опиянен не толкова от мелодичността на трелите ѝ, колкото от сладостния рой изникнали спомени; никога няма да забравя вълнуващия екстаз, когато за първи път видях как се рее чучулигата, излетяла току изпод краката ми, понесла се в звучен полет към утринното небе.

Така прекосих Англия — едно пораснало дете, радващо се на всеки предмет — и на големия, и на малкия. Показвах учудване,

невежество и простичка радост, които неведнъж караха моите по-мъдри и по-опитни спътници да ме гледат изненадано или с усмивка. Такава беше странната смесица от асоциации, връхлетяла върху ми, когато за пръв път приближавах Лондон. Едно от отколешните ми желаниа беше да видя тази велика столица. Толкова много бях чел за нея в книгите, държани от детските ми ръце, толкова много бях чувал за нея от околните, които бяха дошли от „старите земи“. Бях научил имената на улиците, площадите и обществените места преди тези на родния си град. За мене Лондон беше големият център на света, около който сякаш се въртеше всичко. Спомням си с какъв копнеж аз, още момче, съзерцавах една мъничка гравюра на река Темза, Лондонския мост и Сейнт Пол върху корицата на старо списание, или изгледа от Кенсингтънските градини — господата с триъгълни шапки и широки панталони и дамите с надиплените кринолини, — който бе окачен в спалнята ми; дори старата дърворезба, представляваща портата Сейнт Джордж, която открай време украсяваше корицата на „Джентълмънс магазин“, за мене не беше лишена от привлекателност; завиждах на странните наглед човечета, които сякаш се разхождаха под нейните арки.

Каква радост обзе сърцето ми, когато ми посочиха кулите на Уестминстърското абатство, извисяващи се над китните горички в парка Сейнт Джеймс, острите или сиви върхове, обвити в прозрачна синя мъгла! Не можех да съзерцавам този велик мавзолей на всичко най-славно в историята на прадедите ни, без да се разпалва въодушевлението ми. С каква страст изследвах всяко кътче на столицата! Не се задоволявах с тези места, които съставляват почтените търсения на учения пътешественик; с радост извиквах всички чувства на детството и исках да намеря това, което възприемах като чудо, когато бях момче. Лондонският мост, толкова познат от детската песничка; знаменитият паметник Гог и Магог^[1]; лъвовете в Тауър — всичко ми навяваше мили спомени за детските години и за добрите стари хора, вече починали, които шепнешком ми разказваха за тях, а аз с почуда слушах. Точно детският ми интерес се прояви, когато надникнах за пръв път в книжарницата на господин Нюбъри в църковния двор на Сейнт Пол — този извор на литературата. Първият човек, който в представите на моя детски ум бе идеал на величие и доброта, е господин Нюбъри. По това време той бе издател на всички

книги с картинки и поради огромната си любов към децата не искаше да му се заплаща „нищо за хартията или за печата, а само пенс и половина за корицата“.

Споменавам тези обстоятелства, уважаеми читателю, за да ти покажа причудливото натрупване от образи, които обикновено връхлитат в съзнанието ми, когато се срещам с английската действителност. Надявам се, че в известна степен те могат да говорят в моя защита, ако се случи да досаждам със стари или банални теми, или да показвам прекалена любов към всяко древно и старомодно нещо. Зная, че сега е обичайно — да не кажа модно — увлечението на старите времена, старите книги, старите обичаи и старите сгради; в моя случай обаче, колкото и да съм се заразил от това, чувството е искрено. За човек от млада страна всички стари неща в известен смисъл са нови; положително е възможно да извиним този, чиято родина за жалост не може да се похвали и с едничка развалина, че проявява известно любопитство към древността.

Понеже съм отраснал също така и в относителна републиканска простота, склонен съм да изумявам дори от обикновени обстоятелства, присъщи на аристократичното общество. Ако обаче се случи да се забавлявам, като посочвам някои негови странности или поетични характеристики, не бива да се смята, че се стремя да оценя политическите му достойнства. Аз не съм политик. Колкото повече размишлявам върху изучаването на политиката, толкова повече откривам, че тя е напълно объркана; затова се задоволих (както и в религиозно отношение — с вярата, в която бях възпитан) да пригаждам собственото си поведение към усещанията си, като оставям на поспособни умове задачата да обръщат хората в друга вяра.

Затова ще продължа пътя, който и досега съм следвал — ще гледам на нещата откъм поетичната, а не откъм политическата страна; ще ги описвам такива, каквито са, вместо да посочвам какви би трябвало да бъдат, и ще се стремя да виждам света в толкова приятна светлина, колкото ми позволяват обстоятелствата.

Винаги съм бил на мнение, че ако човечеството поддържа добронамерени отношения, може да се направят много добрини. Може би философията ми е погрешна, но аз ще продължа да я следвам, докато не се убедя, че е невярна. Ако дойде време да разбере, че светът представлява тъкмо това, което твърдят саркастичните циници и

стенещите поети, аз също ще се заема с него и ще го ругая. Междувременно, достойни читателю, надявам се, че няма да ме презреш само защото не мога да повярвам, че светът е толкова лош, колкото го описват.

Искрено твой: Джефри Крейън

[0] Публикуваната бележка е уводът на Уошингтън Ървинг към първото издание на сборника „Брейсбридж Хол“, в която авторът излага своето естетическо кредо Б.р. ↑

[1] Огромни дървени статуи в Лондон, олицетворяващи два диви народа, които според библейската легенда ще опустошат земята преди Страшния съд. — Б.р. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.